

VEAȚE NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu



În pag. a 6-a:

**PENTRU
CEI
CE
ÎNVĂȚĂ
LIMBI
STRĂINE**

DIN SUMAR:

- Singuri printre ghețuri ● Cînd se vor prevedea cutremurele ● Corticosteroizii — da și nu ● Un om orchestră: spionul lui Napoleon ● Dinozaurii aveau sînge cald?



Printre seriile urmărite cu interes de telespectatorii noștri s-a numărat și o producție a studiourilor franceze consacrată lui Schulmeister, ingeniosul agent secret care l-a servit pe Bonaparte vreme de aproape un deceniu. Cunoscutul actor Jacques Fabbri, în rolul titular, a conturat imaginea unui original personaj, la care curajul unui autentic erou mergea mină în mină cu un ascuțit simț al umo-

rului, cu o inepuizabilă fantezie, cu o emoționantă fidelitate față de împărat și cu multe alte calități de prim ordin. Realitatea nu era însă tocmai așa. Datele biografice de care dispune istoria înfățișează un om înzestrat cu mai puține virtuți și cu mai multe defecte decît i-au acordat autorii scenariului. Dar poate tocmai de aceea adevăratul Schulmeister e mai interesant decît cel din scenariul TV.

Documentar

Un om orchestră: spionul lui Napoleon

Să începem însă cu începutul. Sfirșit de septembrie 1805. Cu o rapiditate care frizează neverosimilul, Napoleon și-a deplasat Marea Armată de pe țărmul Canalului Mincii pe malul Rinului. Acum, împăratul se află la Strasbourg, unde rămîne cîteva zile, pentru a pregăti campania împotriva austriecilor care, sub comanda generalului Mack, au intrat în Bavaria, de unde intenționează să-i atace pe francezi.

Intr-o seară, intrerupîndu-l pe Napoleon, absorbit în studiul hărților, un aghiotant aduce în cabinetul de lucru un tînar rumen la față, cu ochi albaștri și părul roșcovan, care ține morțiș să intre în serviciul francez de informații.

— Numele d-tale? întrebă împăratul.

— Carol Schulmeister, Maiestate.

— Ce scrisori de recomandare ai?

— Nici una, Maiestate.

Cu un gest nervos, Napoleon pune capăt scurtei audiențe. Pe figura lui se citește limpede că n-are timp de pierdut cu ambițiile naive ale unui necunoscut.

Nu trec nici cinci minute și împăratul iese din cabinet în căutarea unui document pe care-l pusese la păstrare într-un loc știut numai de el. În culoar privirea îi cade pe un bătrînel de vreo șazeci de ani, gîrbov și firav, cu pielea ca pergamentul, obraji scofilici și părul rar și cărunt. S-ar părea că dorește să spună ceva prestigiosului general urcat pe tron, dar îi lipsește îndrăzneala: mîinile sale tremurătoare se îndreaptă într-un gest de rugă, însă timiditatea e mai puternică și nu-l lasă să deschidă gura.

Deși grăbit, Napoleon se oprește în loc, incapabil să-și ia ochii de pe jalnicul bătrînel. Fabuloasa lui memorie vizuală îl asigură că l-a mai zărit o dată — cine știe cînd, poate cu multă vreme în urmă, într-o perioadă cînd povara vîrstei nu-i apăsa încă atît de crunt umerii. După cîteva clipe de gîndire, suveranul întreabă, cu spontaneitatea neformalistă care a contribuit din plin la stabilirea celebrității sale de om simplu și direct.

— Noi ne-am mai întîlnit o dată, nu-i așa?

— D-d-da, Maiestate, biigule cel interperlat, cu o voce behăitoare și nesigură.

— De mult?

Copleșit de emoție, moșulică se mulțumește să clatine din cap lăsînd să se înțeleagă că de la întîlnirea precedentă nu s-a scurs chiar atît de mult.

— Cum te cheamă?

— Carol Schulmeister, Maiestate.

Uluit, Napoleon se apropie de bătrînel și începe să-l examineze cu o atenție încordată. Și, sub ochii lui, lamentabila epavă umană redevine vigurosul tînar de mai înainte. Cîteva panglici argintii, abil strecurate printre șuvițele de păr, creaseră efectul de încărungire. În rest, nici un accesoriu, numai talentul transformistului—iluzionist care reușise, în cîteva minute, să îmbătrînească cu cîteva decenii.

Plin de admirație, împăratul îi dă un ghionț prietenesc interlocutorului său și hotărăște imediată lui angajare în serviciul secret.

Așa a început strălucita carieră a unui spion de cea mai înaltă clasă.

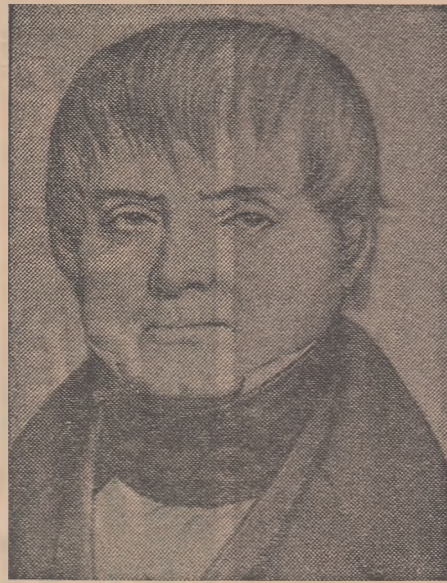
La teigheaua băcănii și pe potecile contrabandei

Episodul relatat mai sus poartă dramatica amprentă a loviturilor de teatru și a întorsăturilor bruște de situații cu care ne-a deprins epopeea napoleoniană. Ca numeroase alte istorisiri de acest gen, el are meritul că se bucură de o largă circulație, dar și cusurul că e fals, pe de-a întregul născocit; împăratul Franței nu acorda atît de lesne încrederea lui unor necunoscuți, iar apariția unui bătrînel ciudat l-ar fi făcut să se gîndească mai degrabă la un atentat, decît la o demonstrație de măiestrie artistică. În sfîrșit, audiențele nu se obțineau cu una — cu două

și nimeni nu putea ajunge în preajma lui Napoleon, fără ca, în prealabil, poliția să-și fi luat precauțiile de rigoare.

Mult mai probabil este ca Schulmeister să fi urmat în cariera sa o filieră mai firească, debutînd într-un post modest din serviciul de informații al forțelor de ocupație franceze în statele germane. Faimosul Fouché, ministrul Poliției generale, și generalul Savary, „bărbatul la toate” al lui Napoleon, practicau în mod curent sistemul recrutării de agenți din rîndul populației de pe teritoriile ocupate.

Ce l-a determinat, însă, pe Schulmeister să-și aleagă o profesie ale cărei avantaje erau indoielnice, dar ale cărei primejdii nu puteau fi ignorate de nimeni? Născut în 1776, la Neu Freistett, în provincia germană Baden, el se trăgea din ceea ce se numea pe



Sub o înfățișare de notar scrupulos, un trecut de aventurier temerar

țele de spionaj care să prindă în ochiurile ei toate punctele nevralgice ale Europei și să-i dea lui Napoleon mijloacele de a anticipa și contracara mișcările inamicilor săi. Fondurile alocate acestor operații erau extrem de importante; d-na de Rémusat a notat în memoriile ei că a asistat personal în biroul lui Savary la primirea unei lăzi pline cu monede de aur. Arătînd-o cu mina, generalul i-a spus: „Ca să am cu ce-mi plăti informatorii... Și gîndiți-vă că lăzi ca astea îmi sosesc cam zece-cincisprezece pe an!”

Din același an 1805 se păstrează primele mărturii despre activitatea din umbră a lui Schulmeister. Pe la sfîrșitul verii el se afla în Bavaria, dindu-se drept un misit de băuturi spirtoase, căruia toată lumea îi spunea doar „dl. Carol”. Împreună cu doi asolți, străbătea într-o calească țara



Generalul Savary, duce de Rovigo, șeful lui Schulmeister în serviciul de informații și partenerul său de afaceri

atunci o familie onorabilă, fiind fiu și nepot de pastori luterani. În școală fusese un elev bun, dovedind aptitudinile deosebite pentru asimilarea limbilor străine: abia adolescent, vorbea curent germana, franceza, engleza și italiana. Serios, pașnic, cumpătat, el se căsătorise la vîrsta de 22 de ani cu fiica unui inginer și își deschisese un magazin de fierărie în orașul natal. După Revoluția franceză, tînarul și așezatul prăvăliaș s-a mutat la Strasbourg, în Alsacia, unde s-a ocupat cu comerțul de coloniale cu ridicata, cîștigînd stima furnizorilor și clienților.

Dar aparențele erau înșelătoare. Sub masca potoliturii și banalului negustor se ascundea o fire ambițioasă, gata să-și asume riscuri cît de mari pentru a-și atinge țelurile, dar mai ales dornică de a se lansa în aventuri oricît de tulburi, pentru a condimenta traiul monoton și searbăd al angrosistului cuminț. Așa se explică de ce, fără a fi silit de nevoi materiale stringente, s-a dedat ani de zile contrabandei, transportînd pe ascuns mărfuri de pe un mal al Rinului pe celălalt.

Mai tîrziu, cînd a ajuns în culmea gloriei, gurile rele aveau să afirme că, în cursul uneia dintre ilicitele sale expediții peste fluviu, Schulmeister, somat de un vameș să se oprească, a înfipt un pumnal în inima reprezentantului autorității de graniță, reușind apoi să se facă nevăzut. O astfel de crimă nu ține de domeniul imposibilului, deși s-ar putea să nu fie vorba decît de o simplă calomnie a unor concetățeni invidioși.

Jocul dublu al domnului Carol

În 1805, generalul Savary a fost însărcinat cu organizarea unei vaste re-

ționale exact inversă celei reale. De asemenea, a arătat că Napoleon va ataca prin Pădurea Neagră, în timp ce ofensiva urma să aibă loc mult mai la nord.

Cu un remarcabil tupeu, Schulmeister și-a încheiat spovedania solicitînd prietenului său nu numai o recompensă substanțială pentru informațiile oferite, ci și angajarea în... serviciul secret austriac. Mărginit și credul, Wend l-a satisfăcut ambele cereri, după ce a transmis generalului Mack perfidele indicații ale lui Schulmeister.

Ce a urmat se știe: la 20 octombrie 1805, austriecii au fost nevoiți să capituleze, lăsînd 40 000 de prizonieri în mîinile francezilor. La victoria de la Ulm a lui Napoleon, Schulmeister aduse o contribuție deloc neglijabilă.

Succesul cere bis

Gustînd din plin succesul de prestigiu pe care-l reperasese, „dl. Carol” nu trecea cu vederea nici rotunjoarele sume cu care-i răsplătiseră eforturile atît învingătorii cît și învinșii. Atras de dubla remunerare a agentului dublu, el a perseverat pe aceeași linie, adresîndu-se generalului Savary imediat după bătălia de la Ulm.

— Domnule general, vă rog să-mi încredințați o misiune mai importantă decît aceea de a asista la punerea pe fugă a unei armate dușmane.

Lui Savary i-a plăcut ușoara imperținență a tonului pe care-i vorbea subalternul său și nu s-a lăsat rugat, trimițîndu-l imediat în spatele liniilor inamice. Înarmat cu un permis de călătorie semnat de generalul Mack, căruia nici prin minte nu-i trecea să-i pună la îndoială loialitatea, Schulmeister s-a dus la Mühldorf, spre a se întîlni cu locotenentul Rutski, un alt prieten de demult, acum ofițer de stat major în armata habsburgică. Vinurile, coniacul și șampania și-au făcut din nou efectul și „dl. Carol” n-a avut mult de așteptat pînă să afle că a doua zi Rutski urma să plece la Brunau, pentru a duce un plic cu instrucțiuni ultrasecrete generalului austriac Merveldt.

La auzul acestei vești, Schulmeister a reînținat instantaneu în rolul pe care-l interpretase cu atîta succes în fața căpitanului Wend. Cu o remarcabilă forță de convingere, el a devenit din nou negustorul german care-i ura pe francezi și care avusese norocul să ajungă în posesia unor foarte interesante date privitoare la mișcările de trupe ale inamicului. Cu lacrimile șiroid pe obraji, „dl. Carol” și-a implorat prietenul să-l ia la Brunau, pentru a putea aduce la cunoștință lui Merveldt toate informațiile de care dispunea.

(Va urma)

documenta.
documentar docum.
mentar documentar du
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documenta
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu



PENTRU CAUZA PĂCII, ÎNȚELEGERII ȘI COOPERĂRII ÎNTRE POPOARE

În zilele care au trecut, opinia publică românească a urmărit cu același pasionat și constant interes continuarea vizitei pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o întreprinde, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în America Latină — importantă expresie a politicii externe a României socialiste și contribuție de seamă la cauza păcii, înțelegerii și cooperării între popoare.

În conformitate cu pozițiile de principiu exprimate și cu posibilitățile reale existente, suita de acorduri și înțelegeri încheiate între țara noastră și Republica Columbia a creat un cadru rodnic pentru evoluția favorabilă a schimburilor comerciale și îndeosebi pentru dezvoltarea cooperării economice, industriale, tehnico-științifice, în domeniul cercetărilor și exploatarea petroliere, al industrializării lemnului, agriculturii, industriei textile, precum și în alte domenii de interes reciproc. În același timp, măsurile preconizate pe planul relațiilor culturale vor furniza cunoașterea reciprocă a valorilor spirituale și materiale, întărirea legăturilor de prietenie dintre cele două popoare.

Turul de orizont făcut de cei doi șefi de state a pus, de asemenea, în lumină numeroase puncte de vedere apropiate și convergente, relevând și cu acest prilej politica consecventă a țării noastre de prietenie cu popoarele din America Latină, de solidaritate activă cu năzuințele lor legitime de a-și consolida independența, de a fi stăpîne pe bogățiile lor naționale și a se afirma cu demnitate în concertul națiunilor.

Etapa următoare, a cincea, din călătoria pe care o întreprinde în America Latină tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a cuprins Republica Ecuador, unde gazdele au făcut înalților soli ai poporului nostru o primire de o cordialitate care — cum s-a remarcat — a întrecut mult uzanțele curtoaziei internaționale. Și în această țară, convorbirile oficiale, contactele cu reprezentanții cercurilor economice au identificat posibilități reale de cooperare economică, tehnico-științifică și culturală, creîndu-se cadrul unei colaborări trainice și fructuoase pe baza unui program de activitate a cărui punere în practică va avea, cu siguranță, efecte pozitive pentru economia ambelor țări și pentru prietenia dintre cele două popoare.

Desfășurat într-un spirit constructiv, de stimă și înțelegere reciprocă, dialogul româno-ecuadorian la nivel înalt a reliefat, de asemenea, poziții identice sau apropiate în problemele majore ale vieții internaționale. Împrejurare care face ca cele două țări — România și Ecuador — să poată colabora activ pe plan internațional, să-și sporească aportul la soluționarea unor probleme de primă însemnătate ale lumii de astăzi — cum sînt dezarmarea, abolirea definitivă a colonialismului, înlăturarea decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și cele avansate economic.

„Plecăm — a declarat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sfîrșitul vizitei în cuador — cu convingerea că popoarele română și ecuadorian vor conlucra activ atît pe plan bilateral, cît și pe plan internațional, aducîndu-și contribuția la triumful idealurilor de dreptate socială, la colaborarea între popoare și la pacea în lume“.

Sîmbătă 15 septembrie a început, la Lima, o nouă etapă a istoricei misiuni de pace, prietenie și colaborare pe continentul Americii Latine. Republica Peru l-a întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu aceleași înalte onoruri, cu aceeași căldură și prețuire cu care oaspeții români au fost înconjurați în cursul întregii călătorii prin America Latină. Vizita solilor poporului nostru în Peru constituie o nouă și pregnantă manifestare a solidarității depline a României socialiste cu aspirațiile țărilor din America Latină de a se dezvolta pe baze independente, de a-și făuri în mod liber, fără nici un amestec din afară, un viitor pașnic și prosper.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

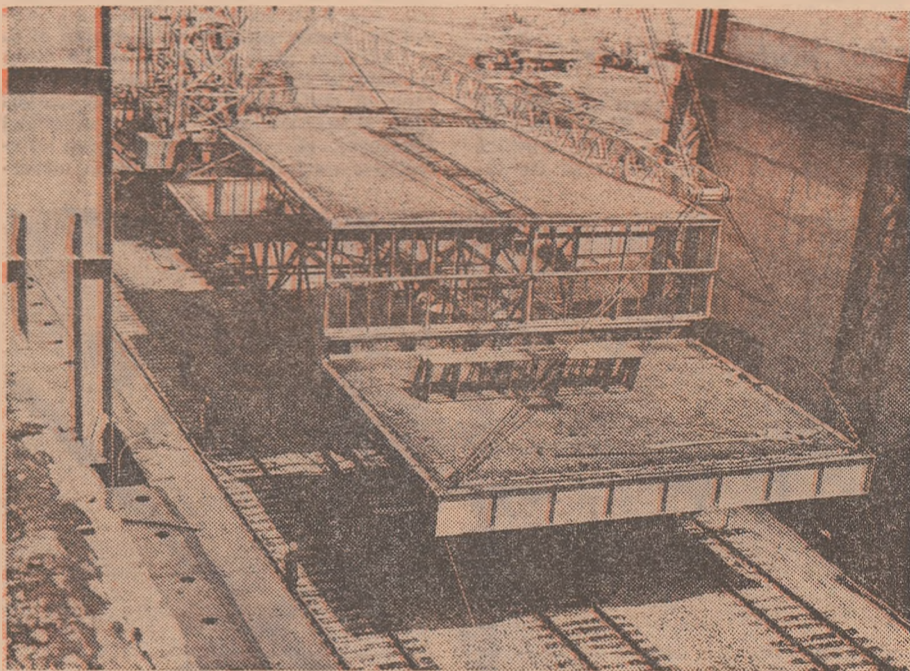
Prevenirea înghețării solului

Una din cele mai mari dificultăți de care se lovesc iarna șantierele de construcții este înghețul solului. Nu s-ar putea preveni, însă, acest inconvenient? Specialiștii Institutului de termofizică din Novosibirsk răspund afirmativ la întrebare. Procedeu propus de ei pentru protejarea solului împotriva înghețului este relativ simplu: înainte de lăsarea gerului, solul trebuie acoperit cu un strat de material termoizolator care să mențină o parte din căldura acumulată în timpul verii și să nu lase astfel pămîntul să înghețe.

Materialul termoizolator preconizat de specialiștii amintiți este o spumă de polimer obținută dintr-o rășină, o substanță spumogenă și un acid în soluție slabă. Rezultatul din amestecul primelor două componente cu aer, spuma lichidă este turnată pe sol. După 10—20 de minute intră în acțiune și acidul polimerizînd spuma, adică solidificînd-o. Stratul protector care se formează în felul acesta se menține timp de cîteva luni și rezistă cu succes la 20—25 de cicluri de îngheț-dezghet.

Spuma protectoare poate fi preparată chiar pe șantierul de construcție care o folosește, iar pentru întinderea ei pe suprafețe mari de pămînt este preconizată o mașină specială cu o productivitate de 40 de metri cubi de spumă pe oră.

Primele probe cu materialul termoizolator creat de specialiștii siberieni au fost făcute iarna trecută. Spuma a fost turnată la sfîrșitul lunii octombrie, iar la mijlocul lui ianuarie, cînd a fost săpat pămîntul de pe porțiunea respectivă, s-a văzut că la 40 de centimetri adîncime el nu era aproape deloc înghețat, iar mai jos avea aspectul din alte anotimpuri decît iarna.



La Ceboksari, capitala R.S.A. Ciuvașe, se construiește o uzină de tractoare industriale de 220, 330 și 500 CP. La construcția noii întreprinderi se utilizează panouri de 360 de metri pătrați, asamblate pe conveier. În felul acesta productivitatea muncii constructorilor a sporit cu 40 la sută. În fotografie: Asamblarea unui panou pentru planșeu

Foto: E. Evsiukov

Pe porțiunile unde nu fusese protejat, solul înghețase pînă la doi metri adîncime.

INDUSTRIA LEMNULUI

Nimic nu se pierde...

Valorificarea superioară a lemnului grație unor tehnici de ultimă oră și creșterea productivității muncii prin mecanizare și automatizare sînt convingător puse în lumină de „Lesdrevmaș 73“, cea mai mare expoziție internațională de mașini, utilaje și instalații folosite în silvicultură și industria lemnului, deschisă la începutul lunii la Moscova.

Țara gazdă se situează pe primul loc din lume atît în privința rezervelor de lemn, evaluate la 80 de miliarde de metri cubi, cît și în ce privește volumul tăierilor — aproape 385 de milioane de metri cubi plini în 1971. Creșterea producției de lemn prin intensificarea tăierilor face acum loc metodelor moderne de prelucrare.

Cea mai mare parte a mașinilor și utilajelor expuse la „Lesdrevmaș“ sînt rezultatul cercetărilor și progreselor realizate în ultimii ani, cînd investițiile făcute în industria lemnului au crescut cu 20 la sută. Dintr-un copac doborît nu se mai pierde nimic. Tot ceea ce mai înainte era disprețuit și

lăsat deoparte este acum valorificat: crăcile devin plăci aglomerate, iar scoarța, așchiile și alte resturi sînt dirijate spre industria celulozei sau sînt adăugate în hrana vitelor, după ce au fost tratate biologic.

Dar și mai impresionantă este pătrunderea tehnicii de avangardă în pădure. În cadrul expoziției sînt prezentate apucătoare și stivuitoare uriașe, agregate care îndeplinesc un întreg ciclu de operații. Mașinile de doborît copaci, linii mecanizate de elagaj (îndepărtarea crăcilor) și cojire asigură o creștere considerabilă a productivității muncii și în același timp ușurează munca tăietorilor.

TRANSPORTURI

Ce este transsiberianul

Nouă mii trei sute doi kilometri. Aceasta este lungimea transsiberianului, cale ferată fără egal pe glob. Din depoul Moscova-triaj pînă la ultima-i bornă kilometrică, aflată chiar pe țărmul Oceanului Pacific, trenul care urmează acest traseu străbate în 164 ore șapte zone climatice. Avionul „Tu-144“ care va începe curînd să circule pe traseul Moscova-Vladivostok va parcurge aceeași distanță în numai patru ore. De aceea, în viitor, călătorii obișnuiți vor

prefera avionul, iar transsiberianul va rămîne mai ales pentru turiști și pentru transportul de mărfuri.

Nici un alt traseu nu oferă, într-adevăr, atîtea posibilități de cunoaștere a naturii și istoriei ruse: taiga de smarald, riuri și lacuri limpezi ca cerul alternează cu peisajul marilor șantiere și uzine etc. Transsiberianul face apoi cunoscute călătorilor cele „șapte minuni“ ale Siberiei — stîncile fantastice de pe malurile Eniseiului, Baikalul, cel mai adînc și mai limpede lac din lume, grandiosul baraj al hidrocentralei de la Krasnoiarsk, vegetația relictă din zona rîului Ussuri... În sfîrșit, călătorii pot vedea, la punctul marcat printr-o tăbliță pe care scrie „Eurasia“, două continente dintr-o singură privire.

Insemnătatea economică a zonei pe care o străbate celebra linie rezultă foarte elocvent din împrejurarea că ea furnizează aproape o zecime din întreaga producție industrială a țării. Dar Siberia este acum și un mare grînar, al doilea după Ucraina. S-a calculat că fiecare lucrător agricol din această regiune dă o producție de două ori mai mare decît în celelalte zone ale U.R.S.S. Pe de altă parte, Siberia devine și un uriaș complex energetic, cu posibilități de furnizare a energiei necesare unor întinse teritorii și obiective industriale: întreprinderi de prelucrare a metalelor, de produse sintetice, de țopire a oțelului etc., amplasate la Bratsk, Krasnoiarsk, în sudul regiunii...

Spre a face față solicitărilor tot mai intense, transsiberianul ar avea nevoie — au hotărît specialiștii — de o cură de întinerire. De fapt reînnoirea lui a început mai de mult. Pînă în clipa de față a fost electricată o distanță de 5500 de kilometri, între Moscova și Baikal. După electricare, greutatea medie a unei garnituri de tren a sporit de 1,5—2 ori, iar viteza de mai bine de două ori. Paralel, s-a lucrat și la construirea unei linii duble între Ural și Vladivostok. Acum de această a doua linie se vorbește ca despre un nou transsiberian. Acesta a dat dealtfel viață și unor artere secundare, care au



Călătorului îi șade bine...

Foto: E. Ettingher

contribuit la valorificarea de noi regiuni din taigaua siberiană. Liniile ferate Taișet—Lena și Abakan—Acinsk din Siberia răsăriteană sau faimosul Turk-sib, care face legătura cu Asia Centrală, au jucat într-adevăr un rol de mare însemnătate pentru dezvoltarea industrială a republicilor din această vastă zonă.



SINGURI PRINTRE GHETURI

Cei de la care avem cuvintele
„caiac“, „hanorac“, „iglu“...

Nomazi din tată în fiu, eschimoșii groenlandezi sînt oameni mîndri. Sînt însufleții de aceeași mîndrie care-i determină, de pildă, pe tuaregi — nomazi din inima Saharei — să-și acopere fața rînită în luptă pentru a nu provoca compasiunea femeilor.

O veche bătălie cu lumea ostilă care-i inconjoară — deșertul de gheață, gerul și foamea — le-a insuflat sentimentul unei imense responsabilități. Ei știu că se pot bizui numai pe propria lor abilitate și îndrăzneală, că numai de ei depinde viața lor și a celor apropiați. Și această înțeleștare de zi cu zi le-a trezit nu numai sentimentul propriei demnități, ci i-a făcut să se mîndrească și cu originea lor; ei își spun, de aceea, innuk sau innuit, ceea ce înseamnă: „om în adevăratul înțeles al cuvîntului“, „om adevărat“.

De cele mai multe ori, groenlandezii îi socotesc pe străini neputincioși în fața Arcticii, oameni slabi.

Cum poți respecta un om — se întreabă vînătorii eschimoși — dacă, pe vreme de furtună, nu e în stare să-și construiască repede un adăpost din blocuri de gheață, dacă nu poate răbda foamea sau frigul, dacă e de ajuns să-și piardă busola ca să rătăcească drumul, să nu găsească singur nordul sau sudul, dacă nu poate să înțeleagă ce prevestește vîntul, să vadă urmele de reni pe zăpadă proaspătă, să descopere focile sub gheață?...

Istoria locuitorilor Groenlandei este realmente un strălucit și elocvent exemplu de adaptare a omului la mediul înconjurător. În istovitoarea lor trudă cotidiană eschimoșii nu beneficiază decît de ajutorul unui singur animal — ciinele. Excelentele sânni — care pot rezista la călătorii rapide pe zăpada zgrunțuroasă și pe pantele ghetarilor — construite fără nici o bucă de fier, fără șuruburi sau cuie stînesc și acum uimire. Celebrele sânni ale lui Nansen, care sînt și astăzi folosite de expedițiile polare utilizate după ultimul cuvînt al tehnicii, nu sînt decît o variantă modernizată a vechilor sânni ale eschimoșilor.

Apoi caiacul eschimos a rezistat și el tuturor încercărilor vremii. Scheletul ușor, elastic e îmbrăcat în piele de focă proaspăt ucisă. Fiecare vînător își construiește caiacul în funcție de înălțimea lui. Această cea mai iute barcă din lume are de obicei circa 6 mlun-gime, jumătate de metru lățime și 25 cm înălțime. Fragmentele de oase de morskă fixate la pupa și la prova au rolul de „amortizoare“. În partea de jos se prind niște colți de animale meniți să protejeze barca împotriva izbiturilor de gheață. Nici un eschimos nu știe să inoate — și de ce ar ști, căci tot n-ar rezista mult în apa rece ca gheața a mării arctice...

Deschizătura circulară prin care vînătorul se strecoară în caiac trebuie să fie foarte mică, pentru ca marginile ei să adere strîns la corpul omului. În felul acesta, vînătorul formează un tot, impermeabil, cu sprintena-i barcă. Dacă un val puternic răstoarnă caiacul, eschimosul îl poate readuce în poziție normală cu o simplă mișcare a mîinii sub apă.

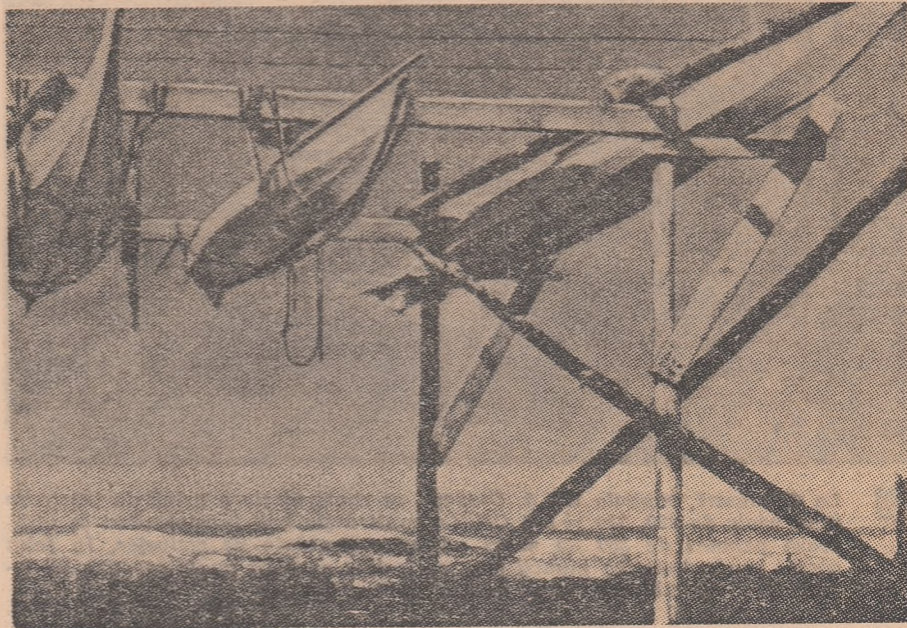
Cuvintele „caiac“ și „iglu“ fac acum parte din vocabularul multor limbi, ca de altfel și „hanorac“ — scurta cu glugă îmbrăcată pe cap. Lucrat din piele de focă, hanoracul trebuie să fie ușor, pentru ca aerul să poată circula liber sub el. Cînd vînătorul nădușește alergînd multă vreme după sanie, e de ajuns să-și dea pe spate gluga și sudoarea se evaporă prin spațiul larg de la gît.

Dar cea mai mare performanță a eschimoșilor este, fără îndoială, iglu-ul, casa din blocuri de gheață, singurul material de construcție pe care-l au din belșug. Locuitorii din nordul Groenlandei nu știu desigur că blocurile de zăpadă sînt poroase, că conțin

milioane de celule pline cu aer, că sînt rele conducătoare de căldură și că, prin urmare, sînt un excelent material izolator; în schimb cunosc din proprie experiență cît de călduroasă e o casă făcută din zăpadă. Prins pe drum de o puternică furtună de zăpadă, un vînător își poate construi în circa jumătate de oră un mic adăpost din zăpadă în care încap doi sau chiar trei inși.

Risul plutește în aer

Intuneric, ger, nori care cern zăpadă deasă, vînt sfichiuitor... S-ar părea că oamenii care trăiesc în aceste condiții climatice extreme ar trebui să fie tă-



După vînătoare, caiacele sînt lăsate să se usuce la soare

cuți și posomorîți, că și cerul sumbru de deasupra lor. Dar nu, eschimoșii sînt zîmbitori și calmi, și chiar mai bine dispuși decît locuitorii Polineziei.

„Eschimoșii par niște oameni fericiți“ — afirmă unanim cercetătorii care au petrecut ani de zile printre vînătorii din Groenlanda. Nici chiar cea mai mare pierdere nu-i doboară; nu sînt chinuți de amintiri despre clipe grele sau de regrete pentru tînce-rețea apasă. Inzestrați cu resurse nepuizabile de umor, vād lumea în eulori trandafirii și se bucură de cea mai mică izbîndă. Merită văzut, de pildă, cum se bucură un insular care se întoarce de la vînătoare. Și are, într-adevăr, destule motive s-o facă. N-a murit în cursul vînătorii, s-a întors cu bine acasă, a adus hrană familiei, iar acum se poate vîri sub o blană călduroasă și dormi pe săturate ori își poate potoli imediat foamea; nu trebuie decît să întindă mina spre carnea pe care a smuls-o deșertului de gheață.

Sau ce simțămînt plăcut încearcă el cînd în timpul unei furtuni bruște care îl prinde pe drum își poate încropi în grabă un iglu, în care să se apere de rafalele de gheață ale vîntului, să se simtă în siguranță. Încît, după ce trage după el ultimul bloc de zăpadă, astupînd în felul acesta intrarea, groenlandezul începe să ridă. E risul unui învingător. Al unui om curajos, al unui om adevărat care știe întotdeauna să înfrîngă greutățile. Cum să nu se bucure atunci de acest lucru?

„Risul plutește în aer“ — spune de aceea un vechi proverb groenlandez.

Locuitorii Groenlandei nu și-au rezolvat niciodată disputele prin certuri grosolane sau bătaie. Părțile aflate în

conflict improvizează numai nesfîrșite tirade, pe care le rostesc în fața unui auditoriu alcătuit din locuitorii satului lor, care devin în același timp și judecatori. Dealtfel la ceremonia acestor dueluri nesingeroase participă deseori și vînătorii din așezări foarte depărtate.

Adversarii se pregătesc îndelung, după care fixează momentul cînd urmează să se înfrunte într-un duel verbal, așa cum cavalerii medievali luptau cu spada. Atunci unul dintre ei ia o tobă din piele de focă și, în timp ce bate tactul cu un bețșor de os, începe să cînte și să danseze. În același timp el gesticulează aprins, solicitînd auditoriul să-i aprecieze justețea afirmațiilor și-și ironizează nemilos adver-

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r



Dar norocul e schimbător. Aglomerările inaccesibile de gheturi i-au oprit pe englezi lîngă tărmlul Groenlandei, iar inestimabilele comori — 200 de tone de „aur“, aduse în Anglia de această a doua expediție cu prețul unor mari eforturi și privațiuni — s-au dovedit curînd a fi pirită obișnuită. Încît încărcătura a fost zvîrlită pe tărml unde a rămas cîteva secole.

După Frobisher navigatorii au început să se îndrepte spre Extremul Nord în căutarea celui mai scurt drum din Europa în Pacific. În același timp, întîlnind deseori eschimoși pe tărml, vînătorii de balene s-au convins repede că tîmizii, naivii băștinași puteau fi ușor înșelați. Pentru un cuiț, un pachet de ceai, de tutun, pentru un pumn de mărgele de sticlă, cîteva ace sau o cutie de conserve, eschimoșii dădeau blănuri și piei splendide. Iar străinii le luau tot ce le puteau lua.

O fenomenală

memorie vizuală

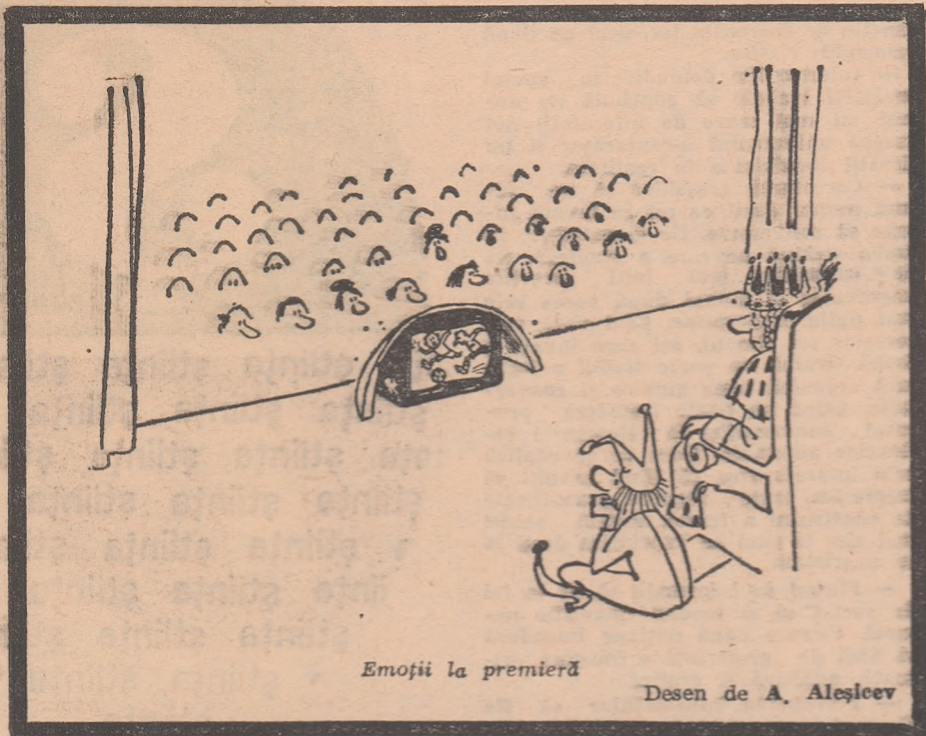
Evident, groenlandezii n-ar fi putut supraviețui pe întinderile Arcticii, unde totul se împotrivesc parcă vieții, dacă pe lîngă alte însușiri n-ar fi avut și o fenomenală memorie vizuală. O memorie care, ca o peliculă sensibilă, înregistrează instantaneu cele mai mici detalii care scapă unui om străin de lumea gheturilor. Toți specialiștii care lucrează în Arctica — geofizicienii, arheologii, etnografi sau membri ai unor expediții polare — se plîng invariabil de cumplita monotonie a nemărginitului tînut acoperit de zăpadă. Dar ochiul ager al eschimosului descoperă în albul monoton puncte de reper neobservate de străini, iar memoria lui le înregistrează fulgerător.

Grație acestei fenomenale însușiri, eschimoșii nu se rătăcesc niciodată. Așa cum cîteva decenii a făcut mare vilvă, cazul unui băiat din Godthaab (centrul administrativ al insulei). Elev la o școală de misionari, el căpătase în dar de la un pastor, pentru bună purtare, un ceas. Dar tînrul eschimos a demontat imediat ceasul. Cînd pastorul, care se întorse pe neașteptate de la vînătoare, l-a chemat la el, băiatul a virit grăbit puzderia de roțițe și alte piese delicate în buzunarul hanoracului. Și abia seara s-a putut apuca de asamblarea micii lui comori.

— A lucrat surprinzător de repede și de sigur de el, fără să stea o clipă pe gînduri, de parcă ar fi fost un ceasornicar încercat, punînd cu precizie la locul lor toate piesele mecanismului — a relatat ulterior pastorul. N-aș fi crezut în rîptul capului acest lucru, dacă n-aș fi văzut cu propriii mei ochi cum a scos din buzunar piesele dispartate și a montat la loc ceasul. Ca să mă conving că n-a fost o simplă întîmplare, mi-am sacrificat ceasul deșteptător, la care tîneam foarte mult, și l-am dat băiatului să-l demonteze, după care am încuiat piesele într-un sertar. Timp de trei zile am așteptat cu inima strînsă, întrebîndu-mă ce se va alege de ceasul meu cînd am să-l dau elevului să-l monteze la loc. Imaginați-vă, însă, că și de data aceasta a executat impecabil lucrarea de parcă toată viața lui numai asta ar fi făcut...

Acum insularii groenlandezi învață cu plăcere meserii tehnice. Sînt de ajuns cîteva explicații și o scurtă lecție practică pentru ca vînătorul eschimos, care din copilărie n-a făcut decît să mine un atelaj de cîini, să manevreze un motor. Cel mai mult le plac însă eschimoșilor bărcile cu motor, automobilele și buldozerele. Nu pot învăța, în schimb, să lucreze la banda rulantă, căci nu suportă repetarea mecanică a unei operații.

A. și C. Ţentkevič



Emoții la premieră

Desen de A. Aleșcu

PRIM PLAN

Natalia — o actriță complexă

Natalia Arinbasarova a fost distinsă recent cu medalia Dovjenko pentru creația ei în filmul „Cintec despre Mașuk”.

Nu este prima distincție din ca-



Natalia Arinbasarova în viață și pe pînă — așa cum a văzut-o pictorul Mihail Romadin

riera tinerei actrițe. Natalia Arinbasarova a pășit cu dreptul. Chiar rolul de debut i-a adus, la cel de al XXVII-lea Festival de la Veneția, Cupa Volpi. Și atunci nici nu era actriță! Când a interpretat-o pe Altinai din „Primul învățător”, abia absolvise școala de coregrafie din Moscova.

Au trecut șapte ani. Despărțindu-se de balet frumoasa kazahă și-a legat pentru totdeauna viața de film. S-a înscris la cursurile Institutului de ci-

nematografie (clasa lui Serghei Gherasimov), a studiat cu rivnă și a jucat până acum în șapte filme. La întrebarea care este rolul preferat, răspunde fără ezitare:

— Bineînțeles, Altinai și Djamilă, care au la bază proza lui Cinghiz Aitmatov. Și Mașuk.

Coincidența face ca aceste roluri, într-adevăr cele mai izbutite din filmografia Nataliei Arinbasarova, să constituie o galerie de personaje feminine în evoluție istorică.

— Dacă prin Altinai m-am străduit să arăt cum femeia din Orient se trezește la o viață nouă, Djamilă, formată în anii puterii sovietice, își alege singură drumul, înfruntând obiceiurile patriarhale ale satului kirghiz. În ea o privește pe Mașuk, maturizată spiritual în anii războiului, actele ei sint dictate de o înaltă conștiință civică.

Natalia Arinbasarova, care în șapte ani a câștigat mult în experiență, în măiestrie, este foarte solicitată, însă nu o interesează decât scenariile bogate în idei, în caractere vii și autentice.

În rest are grijă să se mențină într-o formă excelentă. Se interesează enorm de muzică, de teatru și de literatură, face sport, în special călărie, fără a mai pune la socoteală exercițiile zilnice de balet (totuși!). Iar timpul care îi mai rămâne îl consacră fiului ei de șapte ani pe care îl adoră și suferă că nu stă mai mult lângă dînsul ca să răspundă la toate de ce-urile virstei.

EXPOZIȚII

Adevăr și poezie

(Muzeul de Artă: Realismul rus în a doua jumătate a secolului al XIX-lea)

Căutînd frumosul pictorii ruși din secolul al XIX-lea n-au uitat niciodată de adevăr. În această tendință trebuie să vedem puterea de impresionare a acestei picturi care colorează arta universală cu specificul ei de necontestat. Căutînd adevărul și frumosul pictorii au descoperit fascinația peisajului, lumea contemporană lor, cu fericirile și nefericirile omului.

Prin observarea atentă a vieții artiștii realiști ruși au ajuns în mod firesc la pictura de gen pe care cultivînd-o de-a lungul a cîtorva decenii, au creat o oglindă caleidoscopică a vieții diverselor medii sociale. Sondajul lor nu este numai plin de veracitate, ci comportă deseori analize profunde cu largi registre afective, în care satira și critica socială alternează cu lirismul. Remarcabile în acest sens sînt tablourile de dimensiuni mici ale lui A.P. Fedotov, considerat a fi unul dintre părinții realismului rus. „Maior în pețit” (1851) narează cu umor amar o scenă familială. Plasîndu-și cea mai mare parte a personajelor în penumbra absorbantă, luminînd puternic perso-

najele feminine, analizînd aproape cu minuție costumele, dar mai ales relevînd gesturile, Fedotov creează un moment de remarcabilă intensitate satirică. Repertoriul picturii de gen abordează o lume pitorească și populară (V. E. Makovski: „Amatorii de privilegiatori”, I.M. Prianișnikov: „Glumeții”, N. V. Nevrev: „Tocmeala”, A.V. Ustinov: „Plăcerea marșului” etc.) care e prezentată cînd cu voioșie, cînd cu ironie, uneori cu tragism (V.A. Perov: „Înceta”) sau cu profundă tristețe, ca în acel superb tablou a lui V.M. Maximov: „Totul e trecut”, sinteză a unei realități sociale, dar și a uneia spirituale, melancolică biciuire a vanității și opulenței.

Cu I.N. Kramskoi portretistica realismului rus cîștigă identități psihologice. Omul nu mai e considerat ca simplu prototip pentru o descriere, ci și un univers de sentimente și pictorul ni-l descoperă de fiecare dată analizînd subtil figurile („Autoportret”). Realismul critic a promovat cu insistență portretul, fiind cadrul unei pleiade de artiști care au atins în acest gen culmile artei. Descrierea cîmpului fizionomic va culmina, cîștigînd noi profunzimi și o inegalabilă expresivitate în remarcabila creație a lui Repin.

Peisagistica ocupă un loc aparte în operele realiștilor ruși din secolul al XIX-lea, care sondau atît de multilateral orizonturile vieții. Ea nu e numai o stare de spirit momentană, ci și sentimentul unei patrii. Pădurea, satul, cîmpurile înzăpezite, cerul brăzdat de nori etc. sînt acum motive predilecte. Pictorii nu adaugă nimic idilic, ci reproduc doar natura cu sensibilitate, considerînd-o frumoasă prin adevărul ei. F.A. Vasiliev, I.I. Șişkin, A.I. Kuindži și în sfîrșit I. I. Levitan exprimă cu rafinement și cu o coplesitoare intensitate poetică farmecul și grandoarea peisajului.

Realitatea rusă își găsește astfel o fidelă și sensibilă reflectare în realismul picturii care a înflorit în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea. Este o pictură bogată în semnificații pe care timpul o conservă în tezaurul ei artistice.

C. Bozbiți

Pallady la Moscova

(Corespondență specială)

Această sală a Muzeului de artă „Pușkin” din Moscova este foarte frecventată. Expoziția Theodor Pallady, deschisă aici, atrage un mare număr de moscoviți și de oaspeți ai capitalei sovietice. Este prima expoziție de asemenea amplasare a picturii române și, cum opinează muzeograful Nora Eliasberg, ea va contribui la o mai bună cunoaștere a marelui artist.

În corespondența dintre Pallady și Matisse, publicată recent în România — ne spune Nora Eliasberg — pictorul francez are cuvinte extrem de elogi-oase despre arta colegului său. Matisse se referă, în speță, la „Natură statică cu ghioc și flori”. Acest tablou, transmis în dar Uniunii Sovietice în 1958 de către secretara lui Matisse, este expus în permanență la muzeul „Pușkin”.

Peisajele, naturile statice, portretele permit să ne facem o imagine despre trăsăturile specifice ale artei lui Pallady — coloritul superb, precizia desenului. Pînzele produc o impresie profundă asupra vizitatorilor. Iată, de exemplu, ce ne-au spus două studente, Larisa Mironova și Nina Grissik.

— Un mare artist! Theodor Pallady este o adevărată descoperire pentru noi. Nu ne mai săturăm admirîndu-l peisajele pariziene. Aburul argintiu al toamnei din „Cheiul Senei” ne-a strecurat în suflet melancolie. Dar portretele de femei! „Odaliscă” și „Femeie în jilț albastru” sînt de neuitat. Sintem pur și simplu recunoscătoare pentru această expoziție.

Pictorul moscovit Leonid Sergheev ne-a comunicat și el impresiile sale.



Ce nu știe uneori publicul

— Sînt un vechi admirator al lui Pallady. Și mă bucur să-l întîlnesc azi aici. Este un colorist admirabil, un artist plin de sensibilitate. Tablourile lui impresionează prin expresivitate, prin



Tabloul din expoziție

precizie. Îmi plac foarte mult naturile statice, studiile pariziene, încercările de poezie. Numele lui Pallady poate fi pus pe drept cuvînt alături de numele celor mai mari pictori ai lumii.

Olga Trofimova

REFLECTOR

„Pămîntul este sub noi”, noul film al lui Eldar Șenghelaia, omagiază pe primii constructori de avioane, care la începutul secolului nostru au început să cucerească cerul. Și ce departe am ajuns acum...

În „An bun” Claude Lelouch ne spune cu aparatul de filmat povestea unei intelectuale și a doi hoși. Cei trei sînt Françoise Fabian, Lino Ventura și Charles Gérard.

Aventurile romantice ale unui student egiptean care studiază belle-arta la Varșovia și se îndrăgostește de o poloneză — iată pe scurt subiectul filmului „Un egiptean în Polonia”. Protagonisti, egipteanul Seif Abdel Raham și poloneza Irena Karel.

Incontestabil, fizicienii au ajuns vedete ale filmului documentar și artistic. Jaurès Alferov este eroul documentarului „Fizicianul”, produs de studiourile din Leningrad.

CINEMA

Burton poetul

Decamdată în film. Într-un film plin de poezie — nu numai la figurat, ci și la propriu — în care faimosul actor Richard Burton, galez de origine, interpretează rolul unui alt galez faimos, poetul Dylan Thomas.

În noua-i ipostază poetică Burton se consideră în fine solicitat cu adevărat, după mulți ani de „consum artistic redus”. Și, trebuie să o recunoaștem, are dreptate: rolul este la înălțimea talentului său. Mai mult decît interpret al lui Dylan Thomas, a cărui viață a fost cum nu se poate mai „cinematografică”, Burton declamă în afara cadrului versurile poetului, care constituie un fel de fond sonor al filmului.

A doua „voce” a „Pădurii tinere”, cum se numește filmul, este nu mai puțin celebră. Ea aparține lui Peter O'Toole, irlandezul care încheie această „triletă de aur”, cunoscută îndeobște ca fiind... engleză.

Coloritul aparte al limbii, aproape moarte încă de pe acum, a locuitorilor din Țara Galilor a cerut din partea realizatorilor multă inventivitate. Pentru a transpune muzica vechiului limbaj galez în limbajul modern al cinematografului a fost nevoie și de un talent aparte.



arta
ta arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta

ZOOLOGIE

Dinozaurii aveau sînge cald?

Pînă nu de mult era acceptată exclusiv ideea că toți dinozaurienii au fost animale poichiloterme, adică cu sînge rece, că temperatura lor „normală” nu era constantă, ci varia între

la sută din numărul total al animalelor care au trăit în aceste regiuni.

După opinia specialiștilor care au avansat această nouă ipoteză, însăși dispariția dinozaurienilor s-ar datora ce-



Din mărimea acestor reptile și din împrejurarea că nu aveau blană se poate conchide că erau animale cu sînge cald

limite foarte largi în funcție de temperatura mediului ambiant. Ideea era argumentată cu asemănarea anatomică dintre dinozaurieni și reptilele moderne, care au toate sîngele rece.

Recent, însă, a fost avansată o nouă ipoteză care afirmă că, deși erau reptile, dinozaurienii ar fi fost animale homeoterme, adică cu sînge cald. Iată cum s-a ajuns la această concluzie.

Se știe că energia pe care animalele o consumă pentru deplasare crește o dată cu viteza acesteia din urmă și că valoarea maximă a energiei „produse” de animalele cu sînge rece este mult mai mică decît maxima atinsă de animalele cu sînge cald la aceeași greutate corporală. Așa stînd lucrurile, un uriaș tiranozaur de zece tone putea atînge — în eventualitatea că avea sînge rece — o viteză maximă de 5,8 kilometri pe oră. Amintim pentru comparație că viteza unui bun cal de curse este de circa 60 de kilometri pe oră. Rămășițele fosile dovedesc, însă, că dinozaurienii erau făpturi foarte mobile. Gypsilophodonul, de pildă, alerga se pare cu viteze de 50—80 kilometri pe oră.

Un alt argument în favoarea noii teorii este mărimea trupului dinozaurienilor. Judecînd după osemintele găsite, cei mai mici dinozaurieni cîntăreau 50 de kilograme. Or, capacitatea organismelor vii de a degaja energie se află într-o strînsă dependență de volumul lor, iar pierderile de căldură depind de suprafața corporală. Pe măsură ce animalul crește, volumul trupului său se mărește mai repede decît suprafața. De aceea animalele mici cu sînge cald cedează, prin piele, mediului înconjurător o cantitate mai mare de căldură decît animalele mari. În consecință, spre a evita supracîlcirea, ele au nevoie de un strat izolator, în speță de piele sau pene. Animalele mari cu sînge cald, cum sînt de pildă hipopotamii sau elefanții, își pot menține temperatura corporală și fără această „izolare termică”.

După resturile fosilizate se crede că reptilele de altădată nu aveau trupul acoperit de păr. Avînd dar în vedere mărimea acestor reptile și faptul că ele nu aveau blană, se poate conchide că erau animale cu sînge cald. Dar mai e ceva.

La aceleași dimensiuni trupesti, un animal cu sînge cald ar trebui să consume o cantitate de hrană mai mare decît unul cu sînge rece. După resturi de organisme păstrate în regiunea de baștină a animalelor, se poate deduce că raportul dintre numărul de animale de pradă și al celor care le servesc drept hrană depinde de împrejurarea dacă principalul răpitor este homeoterm sau poichiloterm. Acolo unde cel mai puternic animal de pradă este poichiloterm, procentul de răpitoare este de 25 la sută din totalul populației animale; și invers, acolo unde principalul răpitor este homeoterm, procentul acestei categorii de animale nu trece de 4,5 la sută. Cercetări făcute în trei regiuni din Canada, unde există nenumărate resturi de dinozaurieni, au arătat că animalele de pradă alcătuiau 2,0—3,3

lor trei caracteristici principale ale lor: volum mare, sînge cald și piele neprotejată. Și iată de ce. Se știe că acum circa 65 de milioane de ani a fost înregistrată o răcire bruscă a cliimei. Neavînd o „izolare termică” și fiind prea masivi ca să se poată ascunde sub pămînt, dinozaurienii au fost condamnați la pieire.

PSIHLOGIE

Frica — unde începe și cum poate fi invinsă

În psihologia clasică frica este socotită un reflex condiționat: e de ajuns ca un copil să se ardă cu un chibrit, pentru ca el să învețe să se teamă de foc. Și totuși există cazuri în care teama nu poate fi explicată în felul acesta. De pildă, de ce se sperie de un străin un copil de un an cînd el nu a învățat încă să stabilească o legătură între străin și pericol?

Reacția copiilor față de evenimentele din jurul lor a fost studiată într-un laborator amenajat exact ca o locuință obișnuită cu podeaua plină de jucării, dar supusă supravegherii continue a unei camere de televiziune în circuit închis, prin intermediul căreia, nevăzuți, cercetătorii urmăreau tot ce se petrecea în încăpere. Iată un model de experiență: părinții sînt în cameră și citesc; la un moment dat tatăl se ridică și iese; în locul lui intră o femeie străină, după care pleacă și mama, lăsînd copilul cu necunoscuta. La copiii în vîrstă de 12—15 luni simpla prezență a acesteia a declanșat plîsul și a întrerupt joaca, semne certe de frică. Experimentatorii explică situația prin incapacitatea copilului de a înțelege unde-i sînt părinții sau dacă se vor întoarce. Disperarea lui rezultă din nesiguranta în legătură cu viitorul, mai degrabă decît din contactul direct cu un eveniment neobișnuit.

În cadrul altor experiențe mamele unor fetițe ceva mai mici de un an părăseau camera copilului, lăsîndu-l singur. Dar uneori nu ieșeau pe ușa principală a camerei, ci treceau într-o cămăruță alăturată. Fetițele plîngeau mult mai tare și mai îndelung într-al doilea caz, sugerînd că nu se speriau atît de despărțirea în sine, cît de neconcordanța dintre situația nou creată și experiența cîștigată pînă atunci.

Dar o întimplare cu totul neobișnuită poate să nu trezească frică. Excitațiile complet noi sînt rareori înfricoșătoare. De exemplu, pui de găină crescuți izolați au rămas indiferenți la un obiect mișcător (un tambur de carton care se



rotea), pe cînd pui crescuți în condiții obișnuite au tresărit și s-au speriat de același obiect, probabil pentru că au stabilit o legătură cu experiența lor de zi cu zi — explică psihologii. La fel, fotografia unui cap de om nu-i impresionează pe copii, chiar dacă e ușor modificată. Dacă anomalia e mică — ochii nu sînt chiar la locul lor sau gura e acoperită, de pildă — trezește chiar interes. Dar pe măsură ce neconcordanța cu figura umană crește, copiii dau mai multe semne de neliniște și pînă la urmă sînt de-a dreptul îngroziți.

E foarte greu de spus însă cînd se termină interesul și cînd începe frica și ce trebuie făcut pentru ca cel dintîi să nu fie înlocuit de cea din urmă. De fapt, unii psihologi se întrebă chiar dacă trebuie făcut ceva. Frica a fost întotdeauna considerată un lucru rău, deși s-ar părea că nu e chiar așa, spun ei. S-ar putea ca teama să ajute instinctul de conservare, mobilizînd forțele în prezența unui pericol adevărat. În plus, în aceeași situație, discrepanța dintre ce e știut și ceea ce e complet nou, neașteptat provoacă la unii oameni frică, iar la alții nu. Intervine deci și o componentă individuală. Pe de altă parte, această formă de frică nu pare să aibă un efect de durată, cel puțin asupra copiilor.

Cu totul altfel stau lucrurile cu frica — reflex condiționat. Atît copiii cît și adulții pot fi învățați să se teamă de ceva, dar pot fi și dezvățați de o frică veche. Astfel, încă cu ani în urmă, copii mici cărora le plăcea să se joace cu iepurași, de exemplu, au fost condiționați să se teamă de orice animal cu blană printr-un zgomot asurzitor care răsuna în clipa cînd copilul întindea mina după iepure. Pentru decondiționare, iepurele închis într-o cușcă era



— Dacă nu se mai întoarce mămica!

adus în odaie tocmai cînd copilul căpăta ceva bun de mincare. Ori de cîte ori copilul dădea cel mai mic semn de frică, cușca era scoasă repede. Pînă la urmă copilul ajungea să se joace cu iepurele.

Același principiu este transpus acum în tratamentul fricii patologice. Ideea generală este că teama poate fi invinsă dacă omul devine în stare să răspundă într-alt mod la stimulul care-i trezește de obicei frica. Dat fiind că pentru adulți mincarea nu mai are încărcătura emoțională pe care o are pentru copii, s-a preconizat relaxarea musculară sistematică, pe motiv că „nu poți fi deopotrivă relaxat și speriat”. După ce este perfect relaxat, „pacientul” este pus în situația care-i trezește frica, recurgînd fie la propria lui imaginație fie la o înregistrare pe bandă de magnetofon. Cînd frica devine prea puternică, stimulul este întrerupt pînă cînd se realizează din nou relaxarea. Un exemplu convingător de reușită a acestei forme de „desensibilizare” este cel al unui bărbat cu o funcție de conducere care se temea să vorbească în public și care a ajuns să stăpînească perfect această artă.

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica



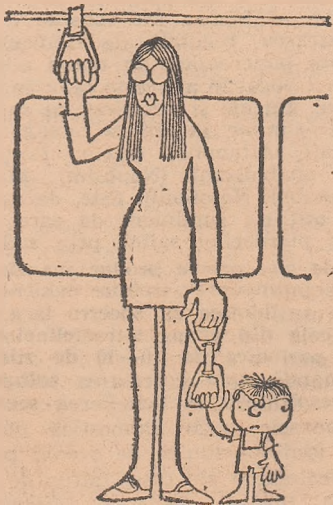
acumulate mecanic sînt brusc eliberate, cei doi pereți ai spărturilor care rezultă alunecă unul în raport cu celălalt pînă la un alt echilibru. După care tensiunile se acumulează din nou... etc.

Prevederea unui seism presupune deci capacitatea de a detecta aceste acumulări de energie înainte ca ele să se elibereze într-un mod dramatic.

Un mare număr de observații au dovedit că anumite evenimente premonitorii preced marile zguduiri: modificări ale presiunii fluidelor incluse în roci, emisiuni de gaz radon, modificări ale cîmpurilor electrice și magnetice, schimbări ale raportului dintre vitezele de propagare în rocă a undelor de compresie și de dilatare. Acest raport se micșorează cu cîteva săptămîni sau cîteva luni înainte de un cutremur și revine la valoarea normală în preajma catastrofei.

Acum se procedează la construirea de modele matematice care integrează aceste „semne” diverse pentru a încerca să descrie ceea ce se întîmplă. Din cînd în cînd, geologii se hazardază chiar să facă timide previziuni spre a-și pune modelele la încercare. Dar nu se poate încă întrevădea ziua cînd se va publica un catalog anual al cutremurelor. Și chiar atunci cînd se va ajunge aci, cutremurele tot se vor produce. Este un adevăr evident pentru oricine. Cu toate acestea, plecînd de la aceste previziuni, un sistem de alertă ar putea salva multe vieți omenesti și bunuri.

Iar într-o zi — cine știe? — se va ajunge în anumite cazuri dacă nu să se împiedice, cel puțin să se reducă intensitatea unor seisme. În 1961, de pildă, într-un puț cu o adîncime de 3.671 metri, care răzbea cu 33 metri în soclul de roci cristaline, s-au turnat mari cantități de deseuri lichide. Cu acest prilej s-au produs o serie de mici seisme locale, fără gravitate. Ce se întîmplase? După studii minuțioase s-a văzut că lichidul injectat „lubrifiase” cele două buze ale unei falii în care se acumulasera tensiuni. Într-un viitor neprevizibil încă metoda ar putea servi la eliberarea „în doze mici” a tensiunilor primejdioase. Deocamdată se pot edicta însă numai norme foarte riguroase pentru construcțiile din zonele seismice, prevederi care a dat excelente rezultate în Japonia, de pildă.



Desen de A. Nekrasov

Poșta medicului

VASILE ION VASILE — Sucevița, jud. Rădăuți: Este, oare, cancerul ereditar? ne întrebați în fond dv. Faptul că există familii în care au fost doi sau mai mulți bolnavi de cancer s-ar explica nu printr-o predispoziție ereditară transmisă din generație în generație, ci mai degrabă prin aceea că fiecare din noi are o „șansă“ (?) din șase de a face cancer. Firește că în felul acesta se vor înregistra tot mai multe cazuri familiale. Nu se poate nega, totuși, existența unui factor genetic favorizant, dar în momentul de față nimeni nu știe care poate fi acest factor. În ultimii ani a câștigat tot mai mult teren ipoteza că unele forme de cancer, dacă nu chiar toate, ar fi virotice. Dar de la ipoteză la certitudine mai va...

ARDELEANU I. — Lipova, jud. Arad: Pentru diagnosticul tulburărilor de fertilitate masculină se practică obișnuit următoarele examene de laborator: spermocitograma, biopsia testiculară, dozarea gonadotrofinelor și a excreției 17-cetosterolizilor urinari, care măsoară activitatea androgenă a testiculului.

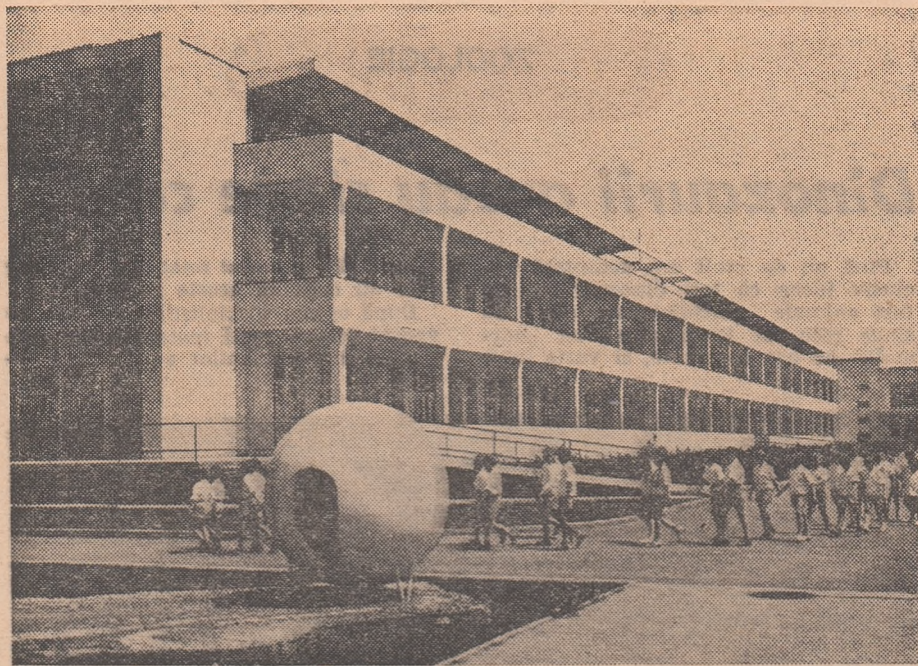
LICĂ VENTURA — București; **POPOVICI TRAIAN** — Com. Turnu, jud. Arad: **Colesterolul**, care a ajuns un fel de obsesie pentru multe persoane, este o substanță de natură lipoidică care se găsește în sînge (180—220 mg la 1 000 ml de sînge) și în bilă. Vicierea metabolismului colesterolic a fost incriminată ca o cauză principală în apariția aterosclerozei (sau aterosclerozei, cum i se mai spune). Această ipoteză nu s-a dovedit însă suficient de satisfăcătoare. Desigur că un factor patogenetic al aterosclerozei este pătrunderea lipoidelor în pereții vaselor, favorizată de creșterea concentrației grăsimilor în sînge. Dar în apariția bolii, cu consecințele ei, intervine o multitudine de alți factori: predispoziția congenitală („determinismul genetic“), modificări ale elasticității vaselor ca expresie a îmbătrînirii, depozitarea de proteine în pereții vaselor etc. etc. Pe de altă parte, metabolismul colesterolului se găsește sub influența sistemului nervos, diferite iritații și tensiuni nervoase — stress-uri, cu un termen modern — putînd duce, în afara alimentației, la o creștere a colesterolului. Iată așadar că, în afara unor medicamente anticolesterolemice, cum sînt Clofibratul și Heparina lipocică, a unui regim alimentar sărac în grăsimi (consumîndu-se de preferință grăsimi vegetale, bogate în acizi grași nesaturați, ca: uleiul de germen de porumb, de floarea soarelui, de dovleac, soia etc.) și moderat în ceea ce privește aportul de proteine și glucide, se recomandă evitarea energiei și folosirea timpului liber pentru un mod de viață activ, în aer liber, care să asigure o cheltuielă de energie corespunzătoare posibilităților fizice ale fiecăruia.

RENEA PALADE — Galați: **Glicozuria** crescută în viața copilului dv. în cursul unui tratament cu antibiotice și antipiretice trebuie interpretată nu ca o predispoziție la diabet, ci ca o reacție secundară a organismului („diabet iatrogen“) avînd un mecanism complex, încă incomplet elucidat, dar întîlnită uneori după administrarea anumitor medicamente.

NICOLAE ROȘU — Ploiești Nord: Vitamina C nu poate fi un medicament specific în tratamentul diabetului. Cel mai recent preparat antidiabetic, care este considerat cel mai eficient și totodată foarte bine suportat digestiv, este glibenclamidă (produsele tipizate, Daonil-Hoechst, Euglucon-Boehringer, Maninil-Germed), care are o puternică acțiune hipoglicemiantă, încît poate eventual înlocui insulina. Se prezintă sub formă de comprimate de 5 mg și se administrează 1/2 cpr. (2,5 mg) dimineața, în timpul sau imediat după micul dejun, timp de 3—5 zile, cînd se va controla glicemia „pe nemîncate“, care va indica doza de administrat în continuare: 1—2 sau maximum 3 comprimate, dintre care două dimineața și unul seara. Prin tatonare se stabilește apoi doza de întreținere.

MAHALU AVRAM — Bacău: 1) **Glyvenol**, un produs Ciba-Galenika (R.S.F. Jugoslavia), care v-a fost recomandat, este într-adevăr un medicament util în toate tulburările circulației venoase (flebite, tromboze venoase, varice, hemoroizi etc.). Doza este de 2 capsule zilnic. 2) Stațiuni pentru tratamentul cu băi carbogazoase și acid carbonic liber (mofete) indicate în afecțiunile vasculare: Tușnad, Covasna, Vatra Dornei. 3) Dacă varicele au dispărut total prin operație nu mai este necesară purtarea ciorapilor elastici.

U. Z.-Medias: **Hirsutismul** (părul de prisos) este una dintre manifestările cutanate survenite după tratamentele de lungă durată cu glucocorticoizi (Prednison, Superprednol etc.) Se caracterizează prin apariția părului în regiunile în care în mod normal nu există sau prin accentuarea pilozității în diferite regiuni: torace, coapse, gambe, brațe. Acest efect secundar nedorit este, din păcate, mai accentuat la femei, la care poate constitui motiv de intrerupere a tratamentului. La bărbați s-a constatat, în unele cazuri, căderea părului în regiunea capului și accentuarea pilozității în regiunea toracică, abdominală și pe coapse. Apariția acestor modificări ale pilozității este interpretată ca un efect androgenic (virilizant) exercitat de produsii de metabolism ai steroizilor corticosuprarenali. În afara intreruperii corticoterapiei, dacă firele de păr sînt numeroase și inestetice este posibilă distrugerea lor prin electroliză în cadrul unui serviciu clinic de dermatologie.



Sanatoriu de copii în Eupatoria, pe litoralul Mării Negre (Crimeea)
Foto: I. Berliner (A.P.N.)

ARTICOL CERUT DE CITITORI

Corticosteroizii — da și nu

Și în materie de medicamente există mode; astăzi, de pildă, se practică pe scară largă tratamentele cu corticosteroizi și ACTH în mari cantități. Este o terapie care are binefaceri, dar și riscurile sale. Dar mai întii socotim necesar să limpezim câteva noțiuni despre corticosteroizi, ce sînt ei și de unde provin.

Deasupra rinichilor sînt situate două glande foarte mici, numite capsulele suprarenale sau suprarenalele, cum li se spune pe scurt. Avînd forma de semilună, ele au circa 5 grame, o lungime de 4—5 cm și o grosime de 1 cm. Așa mici cum sînt, suprarenalele joacă însă un rol deosebit de important în organismul uman; ele secretă hormoni cu o acțiune indirectă, dar foarte puternică asupra activității sexuale.

Într-o vreme se credea că suprarenalele secretă un singur hormon; acum se știe că ele secretă mai mulți, clasaiți în trei categorii, după acțiunea sau componentele lor biochimice. Dintre ei ne interesează îndeosebi glucocorticoizii, al căror nume denotă acțiunea lor predominantă asupra metabolismului glucidelor și care includ atît hormonii naturali (hidrocortizonul) cît și preparatele sintetice, utilizate astăzi cu precădere în practica medicală. Cu o acțiune conexă ori complementară se utilizează și A.C.T.H. (Adrenocorticotrophormon sau corticotrofina) care este secretat de lobul anterior al glandei hipofize și a cărei funcție principală este menținerea permanentă a stării fiziologice a glandelor suprarenale.

Principala acțiune binefăcătoare a acestor hormoni de sinteză privește insuficiența suprarenală, așa-numita **maladie Addison**.

Corticosteroizii dau, de asemenea, rezultate excelente în tratamentul poliartritelor cronice reumatoide, al reumatismului poliarticular acut, în gută și în lupus (afecțiune inflamatorie cu evoluție prelungită a pielii feței, în special a nasului, N.R.). Mai sînt utilizați și în tratamentul unor boli de sînge, în numeroase manifestări infectioase.

Dar prin însuși acțiunea lor rapidă și energică, corticosteroizii naturali sau de sinteză pot fi și periculoși, dacă bolnavii nu sînt urmăriți foarte atent de către medic atît în timpul tratamentului, cît și după aceea. Tocmai de aceea aceste medicamente nu pot fi cumpărate din farmacie decît pe bază de prescripție medicală.

Într-adevăr, prost dozate produsele cortizonice pot provoca serioase tulburări ale metabolismului glucidic — apariția unei hiperglicemii cu sau fără glicozurie (eliminarea de zahăr în urină), denumită **diabet steroid**.

Administrarea îndelungată, fără controlul medical, poate fi însoțită de **depuneri de grăsime**, expresie a tulburărilor în metabolismul lipidelor și de edeme, consecință a retenției de sare (clorură de sodiu) în țesuturi. Aceste depuneri se fac de predilecție pe față (față în „lună plină“) și pe trunchi (în special pe abdomen) aspecte în contrast cu grosimea membrilor, care rămîne nemodificată.

Bolnavii supuși unor doze mari și prelungite riscă să se îmbolnăvească apoi de sindromul Cushing, o afecțiune gravă a glandei hipofize, caracterizată printr-o obezitate a trunchiului și capului, hipertensiune arterială, hirsutism (creșterea anormală a părului de pe față și corp), tulburări menstruale, acnee, edeme, tulburări psihice. Boala alterează de asemenea țesutul osos, din cauza tulburărilor în metabolismul calciului din organism, pînă la punctul de a favoriza producerea de fracturi spontane.

Insuficiența hormonilor sexuali este întîlnită atît la bărbați, cît și la femei după un tratament cu doze mari de glucocorticoizi. La bărbat pot apărea: căderea părului de pe cap, impotența sexuală ca urmare a scăderii funcțiilor testiculare, iar la femei s-au semnalat: hirsutism, frigiditate și tulburări menstruale, care pot evolua spre amenoree sau avorturi spontane, ca urmare a insuficienței ovariene.

În sfîrșit, prin însuși faptul că atenuează sau suprimă procesul inflamator, produsele cortizonice favorizează infecțiile, de unde necesitatea unei asepzii riguroase atunci cînd se fac injecții cu hidrocortizon. În cazuri rare, cortizonul a provocat embolii sau tromboze, alt motiv care pledează pentru administrarea lui cu cea mai mare prudență.

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

O „metaforă“ medicală?

Numai că această „metaforă“ este un semn de boală al cărei prim diagnostic îl pune de obicei mama. Totul pornește de la faptul că, în timp ce-și sărută copilul, uneori chiar din primele săptămîni de viață, mama simte un gust sărat cu totul particular. Acest gust capătă valoarea unui test, dacă este făcut înaintea toaletei sugarului, cam în felul următor: cu vârful limbii se caută înspre tîmple, la marginea părului, sudoarea copilului; la unii copii se percepe astfel un gust sărat intens și tenace. Este „sărutul apei de mare“ opus „sărutul apei dulci“ al copilului sănătos.

Acest test al sudorii servește de obicei ca prim semn de diagnostic al unei boli care poartă numele ciudat de **mucoviscidoză** sau **fibroză chistică de pancreas**.

La acest semn, mai ușor de depistat de părinți, se adaugă apoi și alte două principale, care ajută la diagnosticul bolii.

Există astfel forme cu tulburări pre-

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
, esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e



dominant digestive, care se exprimă printr-o diaree de tip special cu scaune abundente, subțiri ori păstoase, verzui și rău mirositoare. Scaunul prezintă aceste aspecte din cauză că digestia grăsimilor și proteinelor alimentare este defectuoasă, examenul de laborator demonstrînd absența sucului pancreatic din intestin și mai ales a tripsinei — ferment esențial al sucului, a căruia funcțiune principală este digerarea materiilor proteice. Din cauza acestei insuficiențe de pancreas, cu care se naște copilul, abdomenul lui se mărește. Sugarul este mereu infometat, iar greutatea lui este mult inferioară celei normale, din



— Ar trebui să ducem băiatul la doctor, de la o vreme ne tot confundă

Desen de V. Spelnikov

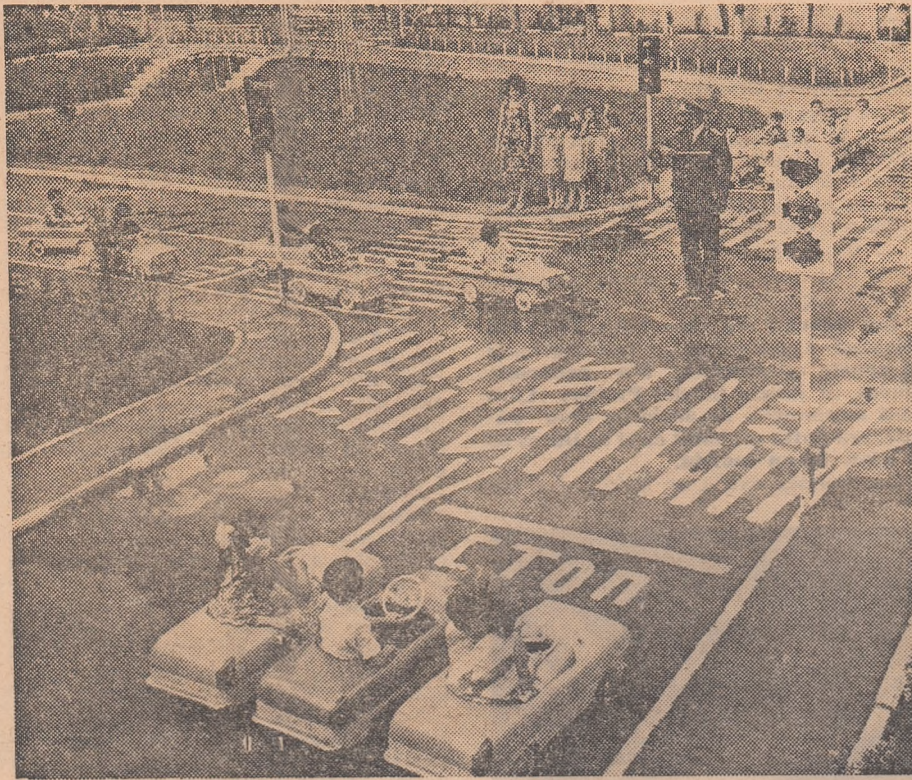
cauza grăsimilor și proteinelor nedigerate și neabsorbite de organism.

Alt semn este o tuse tenace, aproape continuă, copilul neputînd elimina mucozitățile care îl supără în permanență, în pofida oricărui tratament. Nu rareori tusea se complică cu o bronhopneumonie care provoacă dificultăți în respirație, chiar asfixie.

Așadar, o boală ciudată care atinge două organe ce n-au, în aparență, nici o legătură unul cu celălalt: pancreasul și bronhiile. Una din cele mai plauzibile ipoteze este că afecțiunea aceasta se produce prin alterarea întregului sistem de glande cu secreție mucoasă din organism (pancreas, bronhii, glande salivare, aparat digestiv). În organele afectate se formează în felul acesta o secreție viscoasă și densă, care astupă celiule și orificiile excretorie, producînd dilatația canalelor glandulare, urmată de atrofia și fibrozarea țesuturilor. Caracterul de boală a glandelor mucoexcretorie a făcut ca afecțiunii să i se dea numele de **mucoviscidoză**.

Boală cu o prognoză serioasă, mucoviscidoză dispune astăzi de mijloace de tratament susceptibile să redea copiilor sănătatea. Ele constau în administrarea regulată de fermenți și extrase pancreatice, un regim alimentar mai bogat în alimente calorice — în special glucide și proteine, cu reducerea grăsimilor, la care se adaugă acizi aminați, vitamine, calciu, fier, hormoni anabolizanți (Naposim, Madiol, Steranabol, Nerobolil). Este, de asemenea, util un supliment de sare din cauza pierderilor saline prin sudoare.

Ori de cite ori se produc manifestări bronhopulmonare trebuie evident utilizate antibiotice cu spectru larg, mai ales cele din grupa tetraciclinelor, în cure periodice de 10—30 de zile. Se recomandă apoi corectarea tulburărilor respiratorii și lichifierarea secrețiilor bronșice prin gimnastică pulmonară (ședințe zilnice de drenaj postural), calmante ale tusei (Sirop de pătlagină, Siropal, Codenal), substanțe bronhodilatatoare (Miofilin, Bronhodilatîn), aerosoloterapie cu alfacemotripsină.

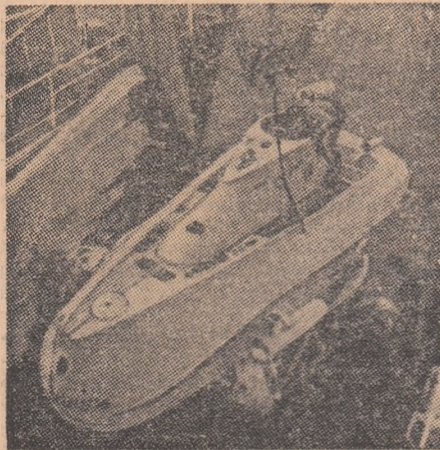


Ca și cei mari, ba poate chiar mai bine. (In orașelul copiilor din Kirovabad)
Foto: V. Kalinin

PREMIERĂ MONDIALĂ

Salvați de la o adâncime de 450 metri

După trei zile și trei nopți de îngrijorare, dar și de eforturi susținute, submarinul de buzunar „Pisces III” imobilizat la o adâncime de 450 de metri în apele Atlanticului, în largul coastelor Irlandei, a fost readus la su-



Pisces III — în mometul lansării

prafată, iar cei doi ocupanți ai săi salvați.

Fericitul deznodământ al unui accident ce putea să aibă urmări tragice va marca un moment important în istoria explorărilor submarine în general, intrucit este pentru prima oară când au putut fi salvați oameni aflați

pe un submarin în primejdie la o adâncime atât de mare.

Patru sute cincizeci de metri constituie într-adevăr un obstacol fantastic pentru salvatori, dacă ne gândim că numai a ajunge acolo înseamnă o performanță pentru un submarin. Iar a mai și acționa la o asemenea adâncime este un adevărat tur de forță.

O primă dificultate este localizarea epavei. Ceea ce nu-i deloc ușor, mai ales când nu se știe exact unde anume s-a petrecut drama. O a doua este realizarea unei întâlniri între nava de salvare și epavă. Care nu poate fi văzută cu ochiul liber: de la 100 metri în jos domnește, se știe, o beznă totală. Lumina farurilor nu răzbate decât pînă la câțiva metri. Încît trebuie să se facă apel la navigația cu instrumente întemeiate pe date furnizate de „sonar”-uri sau radar-urile submarine. Fără a avea complexitatea unui randevu cosmic, operația este totuși extrem de complicată.

În sfîrșit, rămîne de fixat în jurul submarinului în primejdie un cablu sau mai multe cabluri care să asigure readucerea lui la suprafață. Operație, de asemenea, extrem de delicată atunci când trebuie făcută cu mîini mecanice.

Acestea au fost și etapele salvării lui „Pisces III”, care a beneficiat de cele mai noi realizări în materie de tehnică submarină.

SĂ TOT VORBESTI!

70 000 convorbiri pe oră

La Vilnius, în R.S.S. Lituaniană, sînt pe cale de a lua sfîrșit lucrările unei centrale telefonice interurbane experimentale care va inaugura crearea unui sistem automat unic de comunicații pentru întreg teritoriul U.R.S.S. Noua centrală poate stabili pînă la 70 000 de legături telefonice pe oră între Baltica și Ural. Încît nu va fi nevoie decât de cîteva zeci de asemenea centrale pentru ca imensul teritoriu sovietic să fie deservit de o rețea telefonică interconectată.

În cadrul noului sistem, dacă toate canalele de comunicații cerute ar fi ocupate, solicitatorii n-ar trebui să facă din nou numărul dorit: un glas electronic i-ar ruga să aștepte puțin, iar o memorie electronică ar veghea ca legătura să fie stabilită în cel mai scurt timp cu putință.

Apelul abonatului va reclama mult mai puțin timp decît pînă acum. În momentul de față, pentru a transmite o cifră e nevoie de 1,5 secunde, cam tot atît cît pentru a o compune. Centrala experimentală va transmite impulsurile de 15 ori mai repede.

CUI PE CUI..

Lava invinsă de apă

Oricine a auzit de catastrofa acțiune a lavei expulzate de vulcanii în erupție. Nenumărate așezări omenești au fost literalmente rase de pe fața pămîntului de torentul de foc abătut asupra lor. Și pînă foarte recent se părea că nu se va putea face niciodată nimic împotriva acestei calamități. De curînd, însă, profesorul Sigurgeirsson de la Universitatea din Reykjavik a propus o soluție care s-ar putea să fie realmente salvatoare. Cu prilejul erupției, în luna ianuarie a.c., a unui vulcan din insulele Westman, profesorul Sigurgeirsson a utilizat tehnica „stropirii vulcanilor”. El a deviat anume fluviul arzător cu ajutorul a 8 pompe, care trimiteau o tonă de apă pe secundă asupra șuvoiului de lavă.

Torentul de lavă care amenința portul s-a răcit, s-a oprit din scurgerea lui și, sub acțiunea apei ce venea sub presiune, și-a schimbat direcția și s-a vărsat în mare.

Lava lichidă are o temperatură de 1110°C. Un metru cub de apă răcește o cantitate echivalentă de lavă și se transformă în vapori. Cînd temperatura torentului de lavă aflat sub acțiunea apei ajunge la 500°C, el se întărește, iar restul lavei, ocolind obstacolul, ia o altă direcție.

O etapă următoare — afirmă profesorul Sigurgeirsson — va fi aducerea apei, prin conducte, pînă în craterul vulcanului și construirea, în felul acesta, a unui zid de lavă care va proteja în viitor portul de scurgerea torentului distrugător.

MICA ENCICLOPEDIA

Înghețata

Întors în patrie, în 1292, după o călătorie de 20 de ani, în cursul căreia străbătuse aproape toată Asia, negustorul venețian Marco Polo a povestit că popoarele de la capătul lumii își pregăteau, în plină vară — din lapte, apă și alte ingrediente — o gheață bună de mîncat. Rețetele aduse de el au fost adoptate cu entuziasm, dar păzite cu strînsnicie în Italia, care a deținut astfel aproape 300 de ani monopolul fabricării înghețatei.

Deși s-ar putea ca feluri de mâncare asemănătoare să fi fost cunoscute în Europa din vremuri mult mai vechi. Se știe că indienii, perșii și arabii își răceau băuturile. Iar Alexandru cel Mare și Iulius Caesar degustau, la serbările pe care le dădeau, mincăruri răcite cu gheață sau zăpadă. Despre împăratul Nero, căruia i se atribuie cele mai năstrușnice capricii, se spune că printr-o ștafetă de sclavi își aducea gheață și zăpadă din ghețari și, amestecîndu-le cu miere și fructe, prepara din ele dulciuri gustoase.

Întorcîndu-ne, însă la izvoare sigure, amintim că înghețata a ieșit din Italia odată cu alaiul de nuntă al Caterinei de Medici (secolul XVI). Cu ocazia căsătoriei acesteia cu regele Franței, Henric II, un „galatiere” (cofetar de înghețată) a făcut-o cunoscută curții de la Paris.

În 1602, înghețata din suc de portocale și zahăr a pătruns și la curtea din Viena, iar înghețata de ciocolată și cea de vanilie au fost introduse pentru prima dată la Versailles sub Ludovic XIV. În aceeași perioadă a devenit accesibilă și clasei de mijloc. În 1600 italianul Procopio a deschis la Paris celebrul Café Procope, în care se mai servește și astăzi înghețată. Spre sfîrșitul aceluiași secol, tot în capitala Franței, 250 de fabricanți de înghețată s-au constituit într-o breaslă.

Evident, pe atunci înghețata avea mai mult consistența smîntînii, căci nu exista posibilitatea de a o transforma într-un bloc dur.

Cupele de înghețată și-au făcut apariția la Paris în a doua jumătate a secolului XVIII. Tot atunci specialitățile italiene erau cassata și gramolata

... varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...



(un fel de limonadă înghețată), iar cele vieneze cafeaua și cacaua la gheață. În aceeași perioadă înghețata a început să devină în Statele Unite o afacere pe picior mare. În 1848 i s-a eliberat unui anume W. Young patentul pentru o mașină de făcut înghețată, iar în 1851 J. Fussel, fost lăptar, a deschis la Baltimore prima fabrică de înghețată. Cu toate acestea marea producție nu se putea dezvolta în voie, din cauza posibilităților limitate de răcire. Răcitorul cu amoniac a fost inventat în 1874, iar frigiderul abia în 1927. Totuși, pînă destul de recent, în Europa înghețata a continuat să fie fabricată în recipiente care se învîrteau într-un amestec refrigerent (bucățele de gheață și sare). O paletă care se rotește în recipient asigura produsului finit o consistență omogenă. Acum înghețata este produsă în uriașe frigidere complet automatizate. Ambalată



O plăcere la orice vîrstă și în orice anotimp

în diverse feluri și transportată în containere speciale, ea ajunge pînă în răcitoarele celor mai îndepărtate cofetării și tonete.

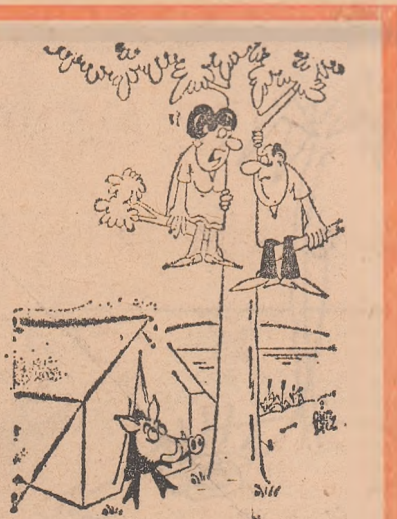
CE-I PREA MULT STRICĂ

Un premiu care aduce necazuri

Drumul spre inima bărbatului trece prin stomac, spune o veche glumă, pe care o italiancă de 32 de ani a luat-o însă foarte în serios. Drept care a studiat asiduu nenumărate cărți de bucate, învățînd nu mai puțin de 2487 de rețete de preparare a mincărurilor, 300 de moduri de preparare a vinurilor și lichiorurilor etc.

Efortul ei n-a fost, însă, zadarnic. La un concurs pentru cea mai bună gospodină, organizat de televiziunea italiană, ea s-a situat pe locul întii și a fost răsplătită cu un premiu de 4,6 milioane de lire. Iar soțul fericitei laureate a devenit, pe bună dreptate, obiectul invidiei generale. În sinea lui, însă el îi invidiază, la rîndu-i, pe alții.

Căci, în timpul încercării delicioaselor rețete culinare, emerita gospodină îl obliga să le facă „controlul de calitate”, așa încît biata victimă simte acum o adevărată repulsie față de tot ce înseamnă mîncare, iar din cînd în cînd acuză și dureri de stomac.



— Iar n-o să ne creadă nimeni cînd o să povestim asta la întoarcere...

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRIILOR în perioada 21—27 septembrie 1973

Vineri 21 septembrie, ora 19: Ciclul: „Incursiuni în universul medicinei”. În dezbatere: „Hipermedicația — o maladie a secolului”. Va vorbi prof. dr. docent P. Ionescu Stoian, directorul Institutului pentru controlul de stat al medicamentelor și cercetării farmaceutice. „O plagă a vieții moderne — tranchilizantele”. Va vorbi prof. dr. docent Vasile Predescu, prorector al Institutului de medicină și farmacie. „Tratamente moderne în bolile infecțioase”. Va vorbi conf. univ. dr. Florin Cărunțu. Urmează filmul documentar „Mai bine să prevenim” și un film artistic.

Simbătă 22 septembrie, ora 19: Seară de teatru. Discuție la masa rotundă: „Conștiința de sine a dramaturgiei românești”. Participă: Radu Popescu, critic de teatru; Dinu Săraru, critic de teatru; Leonida Teodorescu, dramaturg. Urmează un film artistic.

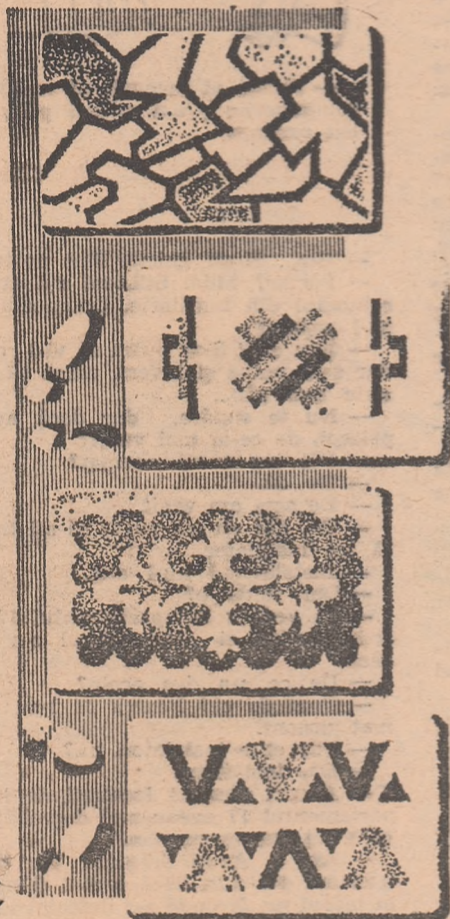
Luni 24 septembrie, ora 19: Ciclul: „Probleme contemporane ale educației”. Simpozion: „Școala românească conectată la fluxul dezvoltării economice și sociale”. Vor vorbi: Romeo Dăscălescu, director în Ministerul educației și învățământului; prof. univ. dr. ing. Alexandru Dănescu, prorector al Institutului politehnic. Urmează filmul documentar „Virsta opțiunilor” și un film artistic.

Marți 25 septembrie, ora 19: Ciclul: „Trasee industriale sovietice”. Simpozion: „Progresul tehnic — imperativ major al economiei sovietice”. Vor vorbi: prof. univ. dr. Constantin Moisuc; prof. univ. dr. ing. Nicolae Marinescu. Urmează filmul documentar „Un an în spațiul cosmic artificial” și un film artistic.

Miercuri 26 septembrie, ora 19: Rubrica: „Morala în sfera de competență a opiniei publice”. În dezbatere: „Idealul și societatea”. Va vorbi conf. univ. dr. Mihai Zugravu. „Morala și progresul”. Va vorbi dr. Vasile Popescu, cercetător științific la Institutul de filozofie. „Teribilismul”. Va vorbi conf. univ. dr. Aculina Cazacu. Urmează filmul documentar „Să trecă vara” și un film artistic.

Joi 27 septembrie, ora 19: „Tribuna economică”. „Raportul industrie-agricultură în procesul dezvoltării potențialului economic al țării”. Va vorbi prof. univ. dr. Mircea Bulgaru, prorector al Academiei de studii economice. „Cresterea eficienței și a productivității muncii sociale”. Va vorbi prof. univ. dr. Ion Blaga. „Mediul industrial și exigențele ergonomice”. Va vorbi prof. univ. dr. Petre Pufan. Urmează filmul documentar „Cel mai tânăr oțel” și un film artistic.

COVORAȘE-ȘTERGĂTOARE



Și aspectul estetic al lucrurilor mărunte contribuie la înfrumusețarea căminului dv...

Covorășul-ștergător este un obiect casnic pe cât de decorativ, pe atât de util. El te întâmpină încă la intrarea în apartament, dar este foarte practic și între vestibul și locuință, pe balcon și chiar în autoturism.

Magazinele de specialitate v-au pregătit o surpriză: covorașele-ștergătoare importate din China și din India. Tesute, plușate, vopsite în fir și imprimate, într-o mare varietate de dimensiuni — de la 30 x 45 cm până la 45 x 75 cm — ele sînt fabricate din fibre de bambus, coir sau sisal cu rezistențe superioare. Se întretin ușor, prin simplă scuturare, și asigură o curățenie perfectă, absorbind instantaneu praful de pe tălpi.

Probele la care au fost supuse le-au dat un certificat care le recomandă de la sine: durata medie de folosire — minimum 5 ani!

Vizitați în magazine expozițiile cu întregul sortiment.

Prețuri oricui accesibile: de la 24 lei, la 107 lei bucata.

I.S. „TEXTILA”

• GALAȚI •

B-DUL REPUBLICII Nr.158. TEL.12187-12188



PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate

ADAS

ÎN ATENȚIA TURIȘTILOR ROMÂNI SAU A ALTOR PERSOANE CARE CĂLĂTORESC ÎN STRĂINĂTATE CU AUTOTURISME PROPRII

Pentru protejarea prin asigurare a automobilelor care au autovehiculele înmatriculate în R.S. România, pe timpul cit acesteia circula în afara teritoriului țării noastre, ADAS aplică o asigurare auto de factură specială, și anume asigurarea facultativă a autovehiculelor cu valabilitate numai în afara teritoriului R.S.R.

Această asigurare poate fi încheiată numai pentru autovehiculele înmatriculate în R.S. România.

Asigurarea se poate încheia pentru avarii sau pentru răspundere civilă ori — în unul și același contract — pentru ambele categorii de riscuri.

Asigurarea se poate încheia pe o perioadă de cel puțin o lună.

Răspunderea Administrației Asigurărilor de Stat începe din momentul ieșirii autovehiculului de pe teritoriul R.S. România (dar nu mai devreme de data cînd s-au plătit organului ADAS primele de asigurare și s-a întocmit contractul de asigurare).

Răspunderea încetează la ora 24 a zilei în care expiră perioada pentru care s-au plătit primele de asigurare (dar nu mai tîrziu de momentul intrării autovehiculului pe teritoriul R.S. România).

Autoturismele se asigură pentru avarii la valoarea lor, fără stabilirea de sume asigurate.

Asigurarea de răspundere civilă se încheie, de asemenea, fără stabilirea de sume asigurate în caz de pagubă acordîndu-se despăgubiri în conformitate cu legislația de răspundere civilă din țara unde s-a produs evenimentul asigurat.

În caz de producere a evenimentului asigurat, asigurații sînt obligați să înștiințeze neîntîrziat Centrala Administrației Asigurărilor de Stat, precum și:

— în caz de pagube la asigurarea pentru avarii, organizația de asigurare prevăzută în contractul de asigurare din țara respectivă;

— în caz de pagube la asigurarea de răspundere civilă, Biroul asiguraților de autovehicule prevăzută în documentul internațional de asigurare care are aplicație în țara în care s-a produs accidentul.

În caz de pagube la asigurarea pentru avarii, despăgubirile reprezentînd costul reparațiilor necesare pentru continuarea călătoriei, inclusiv cheltuielile de transport la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului care poate face reparația sau locul cel mai apropiat de adăpostire a autovehiculului (dacă acesta nu se poate deplasa prin forță proprie), se plătesc în străinătate prin organizația de asigurare din țara respectivă, care efectuează aceste operațiuni din însărcinarea Administrației Asiguraților de Stat, iar restul, dacă este cazul, în R.S. România.

În cazul în care călătoria nu poate fi continuată cu autovehiculul avariat, persoanelor care au efectuat voiajul ca pasageri li se plătesc și cheltuielile de transport pe calea ferată (clasa a II-a) de la locul producerii evenimentului asigurat pînă la domiciliul asiguratului.

Prin persoane care au efectuat voiajul ca pasageri în autovehicul asigurat se înțeleg: asiguratul, celălalt soț și persoanele care se află în întreținerea asiguratului.

La asigurarea pentru avarii, primele de asigurare se stabilesc în funcție de felul autovehiculului și de capacitatea cilindrică a acestuia, iar la asigurarea de răspundere civilă — pentru o perioadă de o lună — primele de asigurare sînt de: 170 lei pentru statele socialiste (în afară de R.S.F. Iugoslavia și Cuba) și de 430 lei pentru celelalte state.

În asigurare pot fi cuprinse și pagubele produse în legătură cu utilizarea autovehiculelor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea, precum și cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul, plătindu-se prime de asigurare suplimentare.

În cazul asigurării de răspundere civilă, despăgubirile plătite de ADAS se recuperează de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei, respectiv conducătorul auto asigurat, numai în următoarele cazuri:

— cînd accidentul a fost produs cu intenție;

— cînd accidentul a fost produs în timpul comiterii unor fapte incriminate de dispozițiile legale privind circulația pe drumurile publice ca infracțiuni săvîrșite cu intenție (chiar dacă aceste fapte nu s-au produs pe astfel de drumuri) sau în timpul comiterii altor infracțiuni săvîrșite cu intenție;

— cînd accidentul a fost produs în timp ce autorul infracțiunii săvîrșite cu intenție încearcă să se sustragă de la urmărire;

— cînd persoana răspunzătoare de producerea pagubei a condus autovehiculul fără consimțămîntul asiguratului.

ADAS

LOCURI DE ODIHNĂ ȘI TRATAMENT PENTRU SEPTEMBRIE ȘI TRIM. IV 1973

Filialele de turism din BUCUREȘTI, bd. Republicii nr. 4 și 68 au pus în vinzare locuri de odihnă și tratament în următoarele stațiuni: SINAIA, PREDEAL, BUȘTENI, TUȘNAD, BORSEC, SLĂNIC-MOLDOVA, CĂLIMĂNEȘTI, CĂCIULATA, OLĂNEȘTI, VATRA DORNEI, SOVATA, HERCULANE, BAZNA, PUCIOASA, FELIX, 1 MAI, MANGALIA, EFORIE NORD și SUD.

De reținut faptul că în această perioadă în majoritatea stațiilor menționate se practică tarife reduse la cazare și masă.

În stațiunile SINAIA, BUȘTENI, PREDEAL, BORSEC se pot oferi bilete și pentru serii de odihnă pe o durată mai scurtă de 12 zile.

Informații suplimentare și rețineri de locuri la filialele ÎNTRERINDERII DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE—BUCUREȘTI.

